

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Л. М. Коваль, І. Р. Домрачева, О. Г. Важеніна,
Д. В. Козловська, Н. А. Митько

**КУРСОВА РОБОТА
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ:
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ОРІЄНТОВНА
ТЕМАТИКА**

Для студентів денної і заочної форм
навчання освітніх програм «Українська мова
та література», «Прикладна лінгвістика»

Вінниця
2020

УДК 811.161.2:81'33:378.147(072)

К 937

Укладачі:

Л. М. Коваль, д. філол. н., доц., проф. кафедри української мови.

І. Р. Домрачева, к. філол. н., доц., доц. кафедри української мови.

О. Г. Важеніна, к. філол. н., доц. кафедри української мови.

Д. В. Козловська, к. філол. н., ст. викл. кафедри української мови.

Н. А. Митько, ст. викл. кафедри української мови.

Рецензенти:

О. В. Антонюк, к. філол. н., доц., доц. кафедри української філології і культури Донецького національного університету імені Василя Стуса.

І. В. Гарбера, к. філол. н., доц. кафедри загального та прикладного мовознавства і слов'янської філології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Рекомендовано до друку кафедрою української мови філологічного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса (протокол № 14 від 10 квітня 2020 року)

К 937 Курсова робота з української мови : методичні рекомендації до виконання та орієнтовна тематика / Л. М. Коваль, І. Р. Домрачева, О.Г. Важеніна, Д. В. Козловська, Н. А.Митько ; за ред. Л. М. Коваль. Вінниця, 2020. 36 с.

У методичних рекомендаціях схарактеризовано основні етапи виконання курсової роботи з української мови. Подано вимоги до технічного оформлення наукових робіт такого типу. Запропоновано орієнтовну тематику курсових досліджень із лексикології, фонетики, діалектології, морфології, синтаксису, стилістики української мови української мови.

Для студентів денної та заочної форм навчання, викладачів ЗВО, а також усім, хто цікавиться методикою виконання курсової роботи з української мови.

УДК 811.161.2:81'33:378.147(072)

© Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2020

© Коваль Л. М., Домрачева І. Р., Важеніна О. Г., Козловська Д. В., Митько Н. А., 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	9
МОВА І СТИЛЬ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	15
ОБСЯГ, СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	17
ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	20
Загальні вимоги до оформлення тексту курсової роботи	20
Оформлення тексту курсової роботи	20
Нумерація.....	21
Ілюстрації.....	21
Таблиці	22
Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	22
Оформлення списку використаних посилань.....	22
ВІДГУК КЕРІВНИКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	24
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	26
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	28
ДОДАТКИ.....	30
Додаток А.....	30
Додаток Б Завдання до виконання курсової роботи	31
Додаток В Приклад оформлення змісту курсової роботи	32
Додаток Г Приклади оформлення бібліографічного опису.....	33

ВСТУП

Курсова робота постає важливим складником організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Цей освітній компонент формує низку загальних та фахових компетенцій здобувача: здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність проведення досліджень на належному рівні; здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(-и), що вивчаються(-ється), описувати соціолінгвальну ситуацію; здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів тощо.

Курсова робота з української мови – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з певного курсу або з його розділу – лексикології, фонетики, діалектології, морфології, синтаксису, стилістики української мови тощо. Вона повинна мати науково-практичний, інноваційний характер, враховувати накопичений вітчизняний і закордонний досвід, конкретні пропозиції з удосконалення досліджуваних питань.

Курсові роботи з української мови бувають реферативні та дослідницькі. Здобувач вищої освіти вчиться критично аналізувати лінгвістичну літературу, її конспектувати й цитувати, добирати та класифікувати фактичний матеріал, а також його аналізувати в аспектах, передбачених завданнями. Наукова новизна не є обов'язковою для курсової роботи, проте елементи самостійного дослідження посилюють вагомість цієї праці.

Виконання курсової роботи сприяє залученню студентів до активної науково-дослідної діяльності, написанню інших наукових праць.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи з української мови є важливим етапом навчання здобувача вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти і має за мету:

– розширити, закріпити й систематизувати теоретичні знання з навчальних дисциплін «Сучасна українська літературна мова», «Українська діалектологія», «Стилістика і культура мовлення», «Літературознавчий і мовознавчий аналіз тексту» та сформувати навички практичного застосування цих знань для розв’язання конкретного навчально-дослідного завдання;

– розвивати навички ведення самостійних теоретичних і експериментальних досліджень;

– набути досвіду презентації й публічного захисту результатів своєї діяльності.

Витрати часу на підготовку роботи визначаються навчальним планом відповідної освітньої програми в обсязі 3 кредитів ЄКТС.

Тематика кваліфікаційних (бакалаврських) робіт визначається кафедрою української мови, погоджується з гарантами освітніх програм та затверджується на засіданні кафедри. За актуальність, відповідність тематики курсових робіт галузі підготовки, керівництво й організацію її виконання відповідальність несе гарант освітньої програми, кафедра української мови й безпосередньо керівник роботи.

Здобувачу вищої освіти надається право вибору теми курсової роботи або пропозиції своєї тематики з обґрунтуванням доцільності її розробки.

За всі відомості, викладені у курсовій роботі, ухвалені рішення, а також за правильність усіх даних відповідальність несе безпосередньо здобувач вищої освіти – автор курсової роботи. Здобувач вищої освіти має право на виклад матеріалу у власному розумінні. Відстоювати свої погляди здобувач повинен під час публічного захисту роботи.

У процесі підготовки курсової роботи здобувач зобов’язаний:

– обґрунтувати актуальність, розкрити зміст та сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з вивчених дисциплін та аналізу самостійно опрацьованих джерел;

– опрацювати спеціальну літературу, систематизувати та узагальнити дібраний матеріал;

– провести критичний аналіз різних поглядів і виробити власну позицію щодо розв’язання проблеми;

– оцінити практичний досвід, розробки, пропозиції й рекомендації з обраної теми;

– виконати поставлені дослідницькі завдання щодо предмету дослідження;

– сформулювати та обґрунтувати висновки й рекомендації щодо сутності проблеми;

– дотримуватися вимог щодо оформлення посилань на використані джерела, а також вимог до загального оформлення курсової роботи.

Розв’язання визначених вище завдань дозволить здобувачу повно й послідовно розкрити зміст і досягти мети обраної теми курсової роботи.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи складається з таких етапів:

- вибір теми дослідження, узгодження з керівником;
- пошук, добір, аналіз і систематизація первинного матеріалу з теми дослідження з метою ознайомлення зі змістом теми і складання попереднього плану роботи, узгодження їх з керівником;
- розширений пошук інформації, вивчення теоретичних основ обраної теми, корегування, уточнення плану;
- обробка, аналіз та узагальнення зібраної інформації теоретичного й практичного характеру із застосуванням методів наукового пізнання; написання розділів і підрозділів;
- формулювання висновків;
- оформлення списку використаних посилань, додатків, загальне оформлення роботи;
- подання курсової роботи керівнику для підготовки відгуку;
- захист курсової роботи.

Усі етапи виконання курсової роботи здобувач вищої освіти виконує під безпосереднім керівництвом наукового керівника.

Виконати кожен із цих етапів одноразово й остаточно вдається рідко. У процесі роботи доводиться не раз повертатися до вже зробленого й доопрацьовувати, удосконалювати його.

Збирання літератури – це фактично безперервний процес. У процесі написання роботи попередній план теж зазнає певних змін.

Виконання курсової роботи відбувається в декілька етапів.

Перший етап роботи над науковою роботою починається з вибору теми, її осмислення та обґрунтування. Здобувач може обрати тему курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку тем або сформулювати власну тему, узгодивши її з керівником роботи. Необхідно, щоб тема була актуальною, відповідала науковим інтересам дослідника, була правильно сформульована й передбачала аналіз мовного матеріалу. Від цього значною мірою залежить успішне її виконання.

Тему курсової роботи здобувач повинен обрати на початку навчального року. Тема затверджується на засіданні кафедри.

Після вибору теми курсової роботи необхідно конкретизувати об'єкт, предмет і мету дослідження.

Об'єктом дослідження є процес або явище, суспільні відносини, діяльність, у яких виявлена та існує проблема. Проблема – це невідповідність між фактично наявним і бажаним станом об'єкта в реальній дійсності.

Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в курсовій роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження. Предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт: вони співвідносяться між собою як загальне і часткове; предмет дослідження перебуває в межах об'єкта і визначає тему курсової роботи.

Мета дослідження відображає напрям дослідження і взаємопов'язана з темою курсової роботи. Формулювати мету слід стисло з урахуванням того кінцевого результату, який планує досягти автор для розв'язання конкретного практичного або теоретичного завдання. При цьому можна використовувати слова «узагальнити...», «дослідити...», «схарактеризувати...», «розробити...», «описати...» тощо.

Перша консультація з науковим керівником відбувається після того, як здобувач обрав тему свого дослідження. Науковий керівник спрямовує пошуки матеріалів, окреслює їхній обсяг, погоджує загальний хід дослідження. Науковий керівник допомагає також чіткіше з'ясувати об'єкт і предмет дослідження. Він знайомить здобувача з вимогами, що висуваються до курсової роботи, рекомендує літературу, домовляється про консультації, дає поради щодо складання плану. До наступної зустрічі здобувач вищої освіти самостійно складає орієнтований список наукової літератури до теми, приблизний план роботи, погоджує їх із керівником.

Консультації повинні відбуватися систематично, планово. Керівник спрямовує дослідження в потрібному напрямі, читає роботу частинами, а потім і в готовому вигляді, допомагає розв'язувати складні питання, дає практичні поради щодо аналізу матеріалу.

Після вибору теми курсової роботи здобувач вищої освіти має опрацювати її зміст і визначити коло питань, що підлягають розкриттю в темі.

Вивчення літератури з теми дослідження є одним із найважливіших етапів виконання курсової роботи. Починати роботу над темою слід зі складання списку літератури, до якого повинні увійти методологічні праці вчених-мовознавців і література з теми дослідження (монографії, статті, підручники тощо).

Основну літературу здобувачеві, звичайно, рекомендує науковий керівник. Але потім здобувач повинен доповнити цей список самостійно, користуючись покликанням на інші праці, які він знайде в процесі ознайомлення з основною літературою, а також працюючи в науковій бібліотеці університету.

Варто опрацювати навчальну й наукову літературу, здійснити попередній аналіз фактичного матеріалу, використовуючи різні джерела для збору інформації. Така підготовча робота допоможе здобувачеві скласти чітке уявлення про обрану тему та проблеми щодо предмета дослідження. На цьому етапі складається попередній бібліографічний перелік літератури та план курсової роботи. План повинен бути логічно побудованим та послідовним, мати концептуальну спрямованість, відображати ключові питання теми роботи. Слід пам'ятати, що кожний розділ курсової роботи висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання. Під час складання плану не рекомендовано вживати питальні речення в назвах розділів і підрозділів.

Після складання плану курсової роботи доцільно здійснити розширений пошук інформації, проаналізувати й визначити теоретичні основи обраної теми. Під час вибору літератури рекомендовано зупинитися на фундаментальних джерелах обраної галузі.

Пошук матеріалу за обраною темою доцільно здійснювати в таких джерелах: каталоги й картотеки бібліотек, прикнижні та пристатейні списки літератури, посилання в підручниках, монографіях, покажчики змісту річних комплектів спеціальних періодичних видань, пошукові системи електронних бібліотек і сайтів, де розміщені журнали, монографії тощо. Рекомендовано звернути увагу на каталоги бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса, фахові видання Університету,

наукові доробки викладачів Університету. Слід використовувати довідково-бібліографічні вказівки, що вміщені в останніх номерах журналів «Дивослово», «Українська мова і література в школі», «Українська мова й література в сучасній школі», «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах», «Мовознавство», «Українська мова» тощо.

Наступний етап полягає в обробці, аналізі та узагальненні зібраної інформації. Насамперед необхідно систематизувати матеріал і до кожного з ключових питань курсової роботи дібрати джерела, що найбільшою мірою відповідають йому. Чим ширше й різноманітніше коло джерел, якими здобувач користувався, тим вищою буде теоретична й практична цінність його дослідження. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до назв розділів і підрозділів.

Опрацювання наукової літератури здійснюється шляхом конспектування. Конспектування виконується різними способами: докладно, у вигляді точно документованих цитат і стисло, коли переказуються вільно лише принципові положення. Фрагменти тексту, які використовуватимуться як цитати, повинні бути виписані абсолютно точно, з вказівкою сторінки, на якій вони вміщені.

Спочатку слід уважно прочитати текст, потім, читаючи вдруге, конспектувати.

У конспекті необхідно зазначити автора, назву статті, місце видання, сторінки. Конспектувати потрібно на окремих нумерованих аркушах з полями. Писати слід з одного боку аркуша. Поряд з такими виписками доцільно вміщувати й записи власних думок, ідей, критичних зауважень, що виникають під час опрацювання наукової літератури.

На основі опрацьованої літератури пишеться історія питання – критичний аналіз джерел, потрібних для розкриття теми.

Викладаючи матеріал, слід пам'ятати, що наводячи цитату з дисертацій, авторефератів, монографій, журнальних статей та інших матеріалів необхідно вказати посилання на джерело. Матеріали цих джерел здобувачі можуть використовувати у своїй роботі тільки після осмислення, критичного аналізу та оцінки або як аргументи власної позиції.

Матеріалом дослідження можуть бути друковані тексти різних стилів (художнього, публіцистичного, наукового тощо), історичні

пам'ятки, словники, діалектні записи, усне спонтанне мовлення. Вибір об'єкта дослідження диктується кожного разу характером обраної теми.

Головним у роботі над курсовим твором є визначення досліджуваного матеріалу, його інформативності, обсягу. Спочатку треба одержати певне уявлення про його надійність, про насиченість його фактами, передбаченими для розгляду. Чим більше фактичного матеріалу є в розпорядженні здобувача, тим достовірнішими будуть його висновки і твердження.

Фактичний матеріал для роботи можна добирати в різний спосіб. Найкраще виписувати кожен факт на окрему картку, вказуючи щоразу джерело й сторінку. Це буває особливо зручно під час підрахунків і під час систематизації матеріалу: залежно від підходу, принципу, покладеного в основу аналізу, ті самі картки можна групувати в різний спосіб. Це полегшить наступну класифікацію матеріалу як за одним, так і за кількома принципами. Якщо це слова, фразеологізми чи якісь засоби образності, то краще записувати їх у контексті, достатньому для розуміння їхнього значення й поза основним текстом. Факти, які мають значення для роботи, підкреслюються. Якщо контекст значний за обсягом, його можна виписати в скороченому вигляді, тоді на місці пропусків ставляться крапки, взяті в квадратні дужки. Скластифіковані картки слід розкласти по конвертах з відповідними написами.

Кожна класифікація – це оцінка матеріалу, яка готує ґрунт для власних концепцій дослідника, веде до широких узагальнень.

Під час написання курсової роботи важливо не обмежуватися загальними фразами. Кожне висунуте положення необхідно всебічно обґрунтувати, користуючись при цьому основними методами наукового пізнання. Теоретичні положення бажано підкріплювати статистичними даними. Слід подати всебічний і об'єктивний аналіз зібраного мовного матеріалу, підпорядкований тій гіпотезі й тій класифікації, які виробилися на основі опрацювання літератури та вивчення фактичного матеріалу.

Разом із тим бажано зробити власний внесок у вивчення проблеми. Це полягає не тільки в залученні до наукового обігу нового матеріалу, а й глибшому, ніж у попередників, аналізі його, в узагальненні попередніх досліджень та порушенні нових проблем.

Після завершення основної частини на завершальному етапі здобувач вищої освіти переходить до написання висновків до курсової роботи, оформлення списку використаних посилань та додатків. Оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання і одним із чинників, який враховується під час її оцінювання.

Останнім етапом є захист курсової роботи, який відбувається відповідно до вимог, передбачених цими методичними рекомендаціями та може бути конкретизований у методичних рекомендаціях до виконання та захисту курсових робіт факультету.

МОВА І СТИЛЬ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується державною мовою за винятком покликань, опис яких здійснюється мовою видання.

Варто приділяти серйозну увагу мові та стилю написання курсової роботи. Хоча не існує «писаних правил» наукової мови, можливо виокремити деякі її особливості.

По-перше, це формально-логічний спосіб викладення матеріалу, який складається, головню, з міркувань, метою яких є доказ істини або тих чи тих положень, що виявлені як наслідок дослідження фактів дійсності.

По-друге, це стиль письмової наукової мови, яким є безособовий монолог. Він передбачає виклад матеріалу від третьої особи, щоб зосередити увагу на змісті, а не на суб'єкті (наприклад, «Автор вважає...»). Також доцільне використання неозначено-особових речень (наприклад, «Спочатку визначають основні фактори, що впливають на це явище»). Не слід вести виклад від першої особи: «Я спостерігав», «Я вважаю», «Мені здається», «На мою думку». Варто уникати словосполучень «На нашу думку», «Ми вважаємо» і под.

По-третє, це культура наукової мови, яка визначається точністю, якістю й стислістю, за рахунок чого текст набуває смислової завершеності й цілісності.

Точність є умовою, що забезпечує наукову і практичну цінність тексту курсової роботи. Автор повинен виважено ставитися до використання тих чи тих слів, понять, термінів, оскільки неправильно вибране слово може суттєво змінити текст (його зміст) або створити умови неоднозначного його трактування. У курсових роботах необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, загальноприйнятих умовних скорочень і символів.

Якість викладу – це вміння писати доступно й зрозуміло. Часто порушення якості викладу пов'язане з тим, що автор намагається надати роботі видимої науковості. Це призводить до того, що відомим предметам, явищам, поняттям дають ускладнені назви, використовую-

ють без потреби іноземні слова, паралельно або неправильно вживають іноземну лексику та ін.

Стислість досягається шляхом точного, лаконічного викладу, використання професійної термінології. Кожне слово і словосполучення повинні коротко і влучно передавати думку. Не варто перевантажувати текст складними граматичними конструкціями, слід уникати тавтології (повторення одного і того самого іншими словами), використання штампів.

При написанні роботи важливо об'єднати накопичену інформацію у взаємопов'язаний текст. Для цього можна використовувати різні мовні кліше як засоби зв'язку між реченнями й абзацами («наведені дані свідчать...», «з викладеного слідує...», «отже...», «відповідно до...»). При згадуванні в тексті науковців, дослідників, практиків, інших осіб ініціали ставляться перед прізвищем (І.Р. Вихованець, а не Вихованець І.Р., як це прийнято у списках літератури).

ОБСЯГ, СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Обсяг основної частини курсової роботи становить 1-1,5 друкованих аркуша (22 – 33 сторінки).

Правила оформлення курсової роботи наводяться в розділі «Оформлення курсової роботи».

Незалежно від обраної теми, структура курсової роботи має включати:

- титульний аркуш;
- завдання на виконання курсової роботи (за наявністю);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних посилань;
- додатки (за потреби).

Курсова робота починається з титульного аркуша. На ньому вказують назви міністерства, університету, факультету, кафедри, на якій її виконано; тему роботи; прізвище та ініціали студента, групу, курс, форму навчання; прізвище, ініціали, вчене звання керівника; залишається місце для оцінювання роботи; рік і місто виконання роботи (*Додаток А*).

Завдання на виконання курсової роботи (за наявності) оформлюється на спеціальному бланку (*Додаток Б*).

Зміст подається на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, вступу, висновків, списку використаних посилань, додатків (*Додаток В*). Назви структурних елементів повинні точно відповідати їхнім назвам у тексті роботи.

Вступ містить такі обов'язкові структурні елементи:

Актуальність теми дослідження. Автор курсової роботи повинен стисло і змістовно обґрунтувати актуальність теми дослідження; перерахувати вітчизняних і зарубіжних учених, які займаються цією проблемою і зробили суттєвий внесок у її розв'язання; означити коло проблем, які не до кінця вирішені або залишилися поза увагою дослідників (саме вони мають знайти відображення в курсовій роботі).

Мета – відображає напрям дослідження і взаємопов'язана з назвою теми курсової роботи.

Завдання дослідження визначаються на основі поставленої мети і за змістом повинні узгоджуватися із назвою розділів і змістовною частиною курсової роботи, для чого рекомендується використовувати такі визначення, як виявити..., узагальнити..., установити..., розробити..., дослідити..., проаналізувати... тощо.

Об'єкт дослідження – це лінгвістичні одиниці або явища лінгвістики, що породжують проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предмет дослідження – це те, що перебуває в межах об'єкта і визначає тему курсової роботи. Предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт.

Структура курсової роботи – передбачає перерахування її структурних елементів з обґрунтуванням послідовності їх розташування, із зазначенням кількості використаних посилань та додатків.

Пропонований обсяг *вступу* – 1-2 сторінки.

Основна частина курсової роботи може складатися з двох-трьох розділів. Розділи можуть поділятися на підрозділи. Усі розділи роботи та їхні структурні частини повинні розміщуватися послідовно, мати взаємозв'язок.

Перший розділ, як правило, має теоретичний характер. У ньому може наводитися аналіз категорій і понять, історичний розвиток досліджуваної теми; розкривається суть проблеми; наводяться різні наукові погляди, пропоновані підходи до її вирішення, власні результати їх критичного аналізу; обґрунтовується використання певних методів наукового пізнання. Бажано, щоб зміст першого розділу забезпечив теоретичну основу для написання наступних розділів роботи.

Пропонований обсяг першого розділу – 6-10 сторінок.

Другий розділ, як правило, є аналітичним, де проводиться системний аналіз досліджуваної проблеми з використанням обраних методів дослідження. У цьому розділі рекомендується провести самостійний аналіз зібраного фактичного матеріалу із зазначенням статистичних підрахунків кількісного вияву його узагальнених різновидів, подати опис досліджуваного матеріалу, інтерпретувати його.

Пропонований обсяг другого розділу – 10-13 сторінок.

Третій розділ (за потреби) є логічним продовженням другого розділу. У ньому досліджувана проблема розглядається в іншому аспекті.

Пропонований обсяг третього розділу – 6-10 сторінок.

Другий і третій розділи містять всебічний і об'єктивний аналіз зібраного мовного матеріалу, підпорядкований тій гіпотезі й тій класифікації, які виробилися на основі опрацювання літератури та вивчення фактичного матеріалу.

При наявності двох розділів їх обсяг має бути приблизно однаковим.

Висновки є логічним завершенням курсової роботи. Головна їх мета – підсумувати проведену роботу, сформулювати результати дослідження. Вони подаються у вигляді окремих лаконічних положень, які можуть містити визначення, класифікації, узагальнення, виявлені проблеми та шляхи їх вирішення. У висновках також можуть обґрунтовуватися достовірність отриманих результатів, наводитися рекомендації щодо їх використання. За структурою висновки мають відповідати завданням, поставленим у вступі.

При описі результатів курсової роботи можна рекомендувати використовувати наступні вирази: «систематизовано...», «виявлено особливості...», «надано класифікацію...», «підготовлено...», «уточнено...», «встановлено...» тощо.

Пропонований обсяг висновків – не більше 2 сторінок.

Список використаних посилань містить перелік джерел (підручників, монографій, наукових статей, законодавчих і нормативних актів, матеріалів періодичної преси, офіційних сайтів та ін.), що використовувалися при написанні курсової роботи. Рекомендована кількість найменувань у списку повинна бути не меншою 22, з яких від 30 до 50% - за останні 5 років (якщо інше не обумовлено специфікою теми). Для студентів молодших курсів допускається, щоб кількість опрацьованої навчальної літератури (підручники, навчальні посібники) складала до 50% від загального обсягу використаних посилань, проте для студентів старших курсів переважну кількість у списку використаних посилань має становити наукова література.

Додатки включають матеріал, який необхідний для конкретизації теми курсової роботи. Це можуть бути додаткові ілюстрації і таблиці, матеріали до словників, що через великий обсяг, специфіку викладу чи форму відображення не можуть бути внесені в основну частину курсової роботи. У додатки можна включати також таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми, графіки, які відображають певні результати курсової роботи.

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги до оформлення тексту курсової роботи

Курсова робота оформляється відповідно до вимог державного стандарту України (ДСТУ 3008-2015 та ДСТУ 4163-2003). Текст роботи набирається на клавіатурі з дотриманням таких вимог: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1.5, формат А4, береги: лівий – 30 мм, верхній і нижній – 20 мм, правий – 10 мм.

Робота друкується на аркушах паперу формату А4 (210x297) з однієї сторони. Курсова робота повинна бути зброшурована.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ», а також розділи основної частини курсової роботи починаються з нової сторінки та повинні мати заголовки.

Назву кожного структурного елементу необхідно писати великими буквами з вирівнюванням по центру. Заголовки не підкреслюються. Використання знаку переносу в заголовках не допускається. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Підрозділи основної частини курсової роботи з нової сторінки не починаються й послідовно викладаються в межах розділів. Не допускається розміщення заголовка підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту.

Між заголовком і текстом повинен бути один вільний рядок.

До основного обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних посилань, таблиці та малюнки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

Оформлення тексту курсової роботи

Наведення точок зору різних авторів, статистичних даних має здійснюватися з обов'язковим посиланням на джерела. Текст роботи повинен бути розбитий на абзаци. Абзацний відступ 1 пт.

Між ініціалами та прізвищами авторів ставиться нерозривний пробіл (*Ctrl + Shift + клавіша пробілу*).

Цифровий матеріал рекомендовано подавати у вигляді схем і діаграм, що оформлюються як малюнки. Ілюстрації й таблиці розміщують після першого згадування про них у тексті так, щоб їх можна було читати без повороту тексту чи з поворотом за стрілкою годинника.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, малюнків, таблиць тощо подають арабськими цифрами без знака «№». Нумерація сторінок курсової роботи повинна бути наскрізною й починатися з титульного аркуша, проте на ньому номер сторінки не ставиться. Номери сторінок у курсовій роботі проставляються у верхньому колонтитулі праворуч без крапки.

Такі структурні частини курсової роботи, як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ», не мають порядкового номера, тобто неправильно зазначати: «1. ВСТУП» або «5. ВИСНОВКИ».

Розділи основної частини повинні мати порядкову нумерацію в межах усієї роботи. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер ставиться перед заголовком і відокремлюється від нього пробілом. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «1.2.» (другий підрозділ першого розділу).

Ілюстрації

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Ілюстрації позначаються словом «Малюнок» і нумеруються послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Усі графічні матеріали курсової роботи (схеми, діаграми, фотографії, малюнки тощо) повинні мати однаковий підпис «Малюнок» та бути виконані в чорно-білих відтінках забарвлення. На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Позичена з певних джерел ілюстрація має забезпечувати посилання на відповідні джерела.

Порядковий номер ілюстрації вказується без знака «№» арабськими цифрами. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу й порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою. Після номера ілюстрації крапка не ставиться. Наприклад: Малюнок 1.2 – (другий малюнок першого розділу).

Назву малюнка друкують із великої літери та розміщують під ним посередині рядка. Назви ілюстрацій, що містять текст із максимально стислою характеристикою зображеного, розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підмалюнковий текст). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці

Цифровий матеріал, зокрема той, що характеризує один чи кілька показників, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати номер і назву, яку розміщують над таблицею. Назва таблиці повинна бути стислою та відбивати її зміст. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу.

Назву таблиці друкують із великої літери й розміщують над таблицею з абзацного відступу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця 2.1 (перша таблиця другого розділу).

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті. При посиланні на таблицю наводиться слово «табл.» або «таблиця» та її номер, наприклад: «відповідно до таблиці 1.2», «див. табл. 2.1». У тексті до таблиць обов'язково повинні бути наведені коментарі, що їх пояснюють.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Посилання на джерела в тексті курсової роботи слід зазначати двома квадратними дужками, наприклад, «...у працях [1 – 3]»; [10, с. 124–125].

Оформлення списку використаних посилань

Список використаних посилань – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних джерел (посилань) і розміщується після висновків.

Посилання можна розміщувати в один із таких способів:

- у порядку зазначення посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Посилання іноземною мовою (англійською, французькою тощо) варто наводити після джерел українською мовою, дотримуючись наскрізної нумерації (в разі використання алфавітного порядку).

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно наводити відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи з обов'язковим зазначенням назв праць.

Перелік джерел повинен містити актуальні та сучасні позиції, видані та опубліковані не пізніше, ніж 10 років тому.

Приклади оформлення бібліографічного опису наведено в *Додатку Г*.

ВІДГУК КЕРІВНИКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Не пізніше дати подання роботи на перевірку, визначеної у завданні до виконання курсової роботи (за наявності) або у строки, визначені кафедрою, студент передає курсову роботу керівнику для підготовки відгуку.

Можливим критеріями оцінювання курсової роботи є:

- 1) обґрунтування актуальності теми, стан наукової розробки проблеми, визначення мети і завдань виконаної роботи;
- 2) ступінь розробки теми, самостійність і повнота проведеного аналізу, наявність помилок, відповідність змісту темі і плану роботи;
- 3) опрацювання достатньої кількості джерел щодо теми дослідження, зокрема, фундаментальних і вузькоспеціалізованих;
- 4) аналіз матеріалів практики за темою роботи, джерела отримання такої інформації;
- 5) використання наукових методів дослідження, вміння логічно мислити, доводити, робити обґрунтовані висновки;
- 6) отримані результати та їхня новизна;
- 7) дотримання термінів виконання і вимог до оформлення роботи.

Обов'язково у відгуку керівник має відобразити:

- оцінку якості виконання кожного розділу та курсової роботи загалом;
- оцінку праці студента та результатів курсової роботи;
- висновок щодо можливості допуску курсової роботи до захисту.

Обов'язково наприкінці відгуку повинно бути зазначено:

Курсова робота Іваненка Івана Івановича «Тема роботи» відповідає / не відповідає вимогам, які висуваються до курсових робіт, і може бути рекомендована / не рекомендована до захисту.

Захист курсової роботи проводиться за порядком, який визначається факультетом / кафедрою. Графік захисту (дата, час, місце захисту курсової роботи) визначається рішенням кафедри.

Під час захисту студент має зазначити тему, стисло обґрунтувати актуальність дослідження, мету, результати, висновки. За часом виступ не повинен перевищувати 5 – 7 хвилин, може супроводжуватися презентацією.

Після завершення доповіді студент повинен відповісти на запитання.

Якщо робота до захисту не допущена або оцінена під час захисту на «незадовільно» (менше, ніж 60 балів за системою ECTS), студент зобов'язаний виконати нову курсову роботу за цією ж темою з урахуванням зауважень.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання роботи здійснюється за прийнятою в Університеті схемою оцінювання результатів захисту курсової роботи. Комісія здійснює оцінювання з урахуванням ступеня розкриття теми і виконання завдань дослідження, кількості і якості використаних джерел, досягнутих результатів, грамотності та стилю викладу, якості оформлення роботи, доповіді студента, відповідей на питання та критичні зауваження. При оцінці курсової роботи враховується відгук керівника.

Критерії оцінювання:

– оцінка «відмінно» (90 – 100 балів) виставляється студенту, якщо курсова робота повністю відповідає вимогам методичних рекомендацій, виконана на високому теоретичному рівні, має елементи самостійного дослідження, на захисті студент вільно володіє і розуміє проблему теми дослідження, впевнено відповідає на поставлені питання;

– оцінка «добре» (75 – 89 балів) ставиться, якщо курсова робота повністю відповідає вимогам, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; у процесі відповідей на окремі питання було допущено незначні помилки, загалом студент показав достатнє розуміння проблем курсової роботи та володіння її матеріалами;

– оцінка «задовільно» (60 – 74 бали) виставляється за наявності таких ознак: у роботі допущено порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, наявні окремі помилки і неточності, не сформульовані або не обґрунтовані пропозиції і рекомендації з теми дослідження, допущені помилки в оформленні роботи, численні граматичні та стилістичні помилки; під час захисту студент не завжди чітко відповідав на питання або не може наводити аргументи;

– оцінка «незадовільно» (менш ніж 60 балів) виставляється, коли робота виконана не самостійно (зокрема, переважає механічне переписування джерел), не враховано останні наукові доробки та тенденції, містить суттєві помилки, має посилання тільки на застарілі джерела тощо, не відповідає переважній частині вимог, зміст

теми не розкрито, містить плагіат, у процесі захисту студент не показав знання основних положень роботи.

Схема оцінювання результатів захисту курсової роботи:

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
67 – 74	D	задовільно
60 – 66	E	
0 – 59	FX	незадовільно

Кращі курсові роботи можуть бути рекомендовані для участі в конкурсах студентських наукових робіт, доповідей результатів на студентських наукових конференціях та для опублікування.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Пароніми й паронімазія в сучасній українській мові.
2. Помилки у вживанні форм ступенів порівняння у засобах масової комунікації.
3. Шляхи збагачення лексики сучасної української мови.
4. Функціонування фразеологічних одиниць в українських народних казках.
5. Реалізація сугестивного впливу в рекламному тексті.
6. Розвиток багатозначності в сучасній українській мові.
7. Антоніми в прислів'ях та приказках.
8. Типи фразеологізмів в українській мові.
9. Емоційно-експресивна лексика в повісті Григора Тютюнника «Климко».
10. Діалектна лексика в повісті І. Франка «Захар Беркут».
11. Дослідження діалектизмів у творі М. Коцюбинського «Тіні забутих предків».
12. Переносні значення слів у сучасній українській мові.
13. Повтор як стилістичний засіб творення експресії в поетичному мовленні Сергія Жадана.
14. Семантико-стилістичні функції колоративної лексики в романі Дари Корній «Зворотій бік темряви».
15. Проблема статусу часток у сучасній лінгвістиці.
16. Семантико-стилістичні функції архаїчної та історичної лексики в романі ЛюкоДашвар «ПоКров».
17. Структурно-семантичні особливості фразеологізмів у творах Івана Багряного.
18. Фразеологічні одиниці на позначення рис характеру людини в сучасній українській мові.
19. Фразеологічні одиниці з соматичним компонентом.
20. Фразеологічні одиниці античного походження в сучасній українській мові.

21. Фразеологічні одиниці української мови, побудовані на парадоксі.
22. Метафорична лексика в романі Дари Корній «Щоденник мавки».
23. Алюзійний простір роману Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи».
24. Емотивна лексика в романі Дари Корній «Щоденник мавки».
25. Сугестивні технології створення мовного іміджу.
26. Емоційно-експресивна лексика в повісті Михайла Стельмаха «Щедрий вечір».
27. Антоніми в прислів'ях та приказках.
28. Крилаті вислови як вид фразеологізмів.
29. Використання прийомів сугестії в політичному дискурсі (на матеріалі промов кандидатів на посаду президента за 2000 – 2019 рр.).
30. Особливості реалізації сугестивного впливу в Інтернеті.
31. Поняття та напрями реалізації сугестивних технологій.
32. Алюзійний простір роману Дари Корній «Щоденник мавки».
33. Астрономічна лексика в романі Дари Корній «Зірка для тебе».
34. Емотивна лексика в романі Дари Корній «Зірка для тебе».
35. Астрономічна лексика в романі Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи».
36. Застаріла лексика в повісті Івана Франка «Захар Беркут».

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Міністерство освіти і науки України
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Філологічний факультет
Кафедра української мови

КУРСОВА РОБОТА

Тема: «_____»

Виконав:

Студент _____ курсу
_____ форми навчання

Групи _____

Спеціальності _____

Спеціалізації _____

Освітньої програми _____

_____ (ПІБ)

Керівник:

_____ (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання)

Оцінка:

_____ (балів)

_____ (ECTS)

_____ (національна)

Члени комісії:

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 20__

ДОДАТОК Б
Завдання
до виконання курсової роботи

Студенту _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

курсу _____ групи _____ форми навчання _____
спеціальності _____ спеціалізації _____
освітньої програми _____

Тема: _____

Керівник роботи _____,

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання)

1. Вихідні дані до роботи _____

2. Перелік питань, які потрібно розробити

3. Строк подання студентом роботи _____

4. Етапи виконання курсової роботи

Термін виконання	Складання і погодження плану з керівником	Підбір літератури	Основна частина	Подання роботи на перевірку	Захист роботи
Плановий					
Фактичний					
Підпис					

Завдання видано « ___ » _____ 20__ р.

Студент _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

ДОДАТОК В

**Приклад оформлення змісту курсової роботи на тему:
«Перифрази як засіб вторинної номінації у мові засобів
масової інформації»**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПЕРИФРАЗ ЯК ОДИНИЦЬ ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ.....	5
1.1 Основні підходи до визначення поняття «вторинна номінація».....	5
1.2 Засоби творення вторинних номінацій	8
1.3 Перифраза як особливий засіб вторинної номінації	12
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРИФРАЗ У МОВІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	15
2.1 Одно- і двокомпонентні перифразові номінації.....	15
2.2 Полікомпонентні перифразові номінації.....	20
РОЗДІЛ 3. СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРИФРАЗ У МОВІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	23
3.1. Семантико-тематичні групи перифраз	23
3.2. Характеристика основних перифрастичних полів.....	27
3.3. Стилiстичні функції перифраз.....	30
ВИСНОВКИ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ	36
ДОДАТКИ.....	39
Додаток А. Словник перифразових номінації.....	40

ДОДАТОК Г
**Приклад оформлення
бібліографічного опису**

КНИГИ

Однотомні видання

Один автор

Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с.

Два і більше авторів

Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.

Без автора

Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеева. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.

Багатотомні видання

Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.

ІНШІ ВИДАННЯ

Каталоги

Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.

Препринти

Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006, 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Автореферати дисертацій

Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.

Дисертації

Авдеєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ

Стаття із журналу, збірника, розділ книги

Коломoeць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломoeць. Київ, 2009. С. 195 – 197.

Тези, доповіді зі збірника матеріалів конференції

Антонович М. Жертви геноцидів першої половини XX століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ВІДДАЛЕНОГО ДОСТУПУ

Любомира Гнатюк. Прагматичні й функціонально-комунікативні особливості імплікатури іронії. Лінгвістичні студії. 2011. Вип. 23. С. 131-137. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/lingst_2011_23_31%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/lingst_2011_23_31%20(1).pdf) (дата звернення: 15.11.2017).

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

*Коваль Людмила Миайлівна
Домрачева Ірина Романівна
Важеніна Олена Григорівна
Козловська Дар'я Валеріївна
Митько Неля Андріївна*

**КУРСОВА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ:
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ОРІЄНТОВНА
ТЕМАТИКА**

Для студентів денної і заочної форм навчання освітніх
програм «Українська мова та література»,
«Прикладна лінгвістика»

Технічний редактор
Павло Кушнір

Підписано до друку 06.05.2020
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Minion Pro. Умовних друкованих аркушів 2,09.
Наклад 1000 прим. Зам. № 275.

Видавець ФОП Кушнір Ю.В.
Реєстраційне свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців серія ДК №5909 від 18.09.2017 р.
docuprint.co.ua, тел. 067 390 20 88

Віддруковано з оригіналу макету замовника в ЦОП «Документ
Принт», м. Вінниця, вул. Академіка Янгеля, 4, 21007.
admin@docuprint.co.ua, +38067 390 20 88